CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL JEAN RICHARD DE LA TOUR
prezentate la 15 iulie 2021 [1]

Cauza C-408/20 P

Danilo Poggiolini
împotriva

Parlamentului European

„Recurs – Statutul unic al deputaților europeni – Deputat european ales într-o circumscripție italiană – Modificarea drepturilor de pensie de către Parlamentul European – Excepție de inadmisibilitate a acțiunii – Termen pentru considerente de distanță – Aplicația e-Curia – Act atacabil – Noțiune – Efecte juridice obligatorii – Memoriu în adaptarea cererii introductive – Admisibilitate”

I. Introducere

1. Prin recursul formulat, domnul Danilo Poggiolini solicită anularea Ordonanței Tribunalului Uniunii Europene din 3 iulie 2020, Falqui și Poggiolini/Parlamentul [2], prin care acesta a respins ca vădit inadmisibilă acțiunea sa având ca obiect anularea notei din 11 aprilie 2019 întocmite de șeful unității „Remunerație și drepturi sociale ale deputaților” din cadrul Direcției Generale (DG) Finanțe a Parlamentului European privind adaptarea cuantumului pensiei de care acesta beneficiază [3] ca urmare a intrării în vigoare, la 1 ianuarie 2019, a Deciziei nr. 14/2018 a Ufficio di Presidenza della Camera dei deputati (Oficiul președinției Camerei Deputaților, Italia) [4].

2. Această notă adresată mai multor foști deputați europeni sau succesorilor în drepturi ai acestora a făcut obiectul a numeroase acțiuni care au fost declarate vădit inadmisibile de Tribunal. Curtea este sesizată cu recursuri formulate împotriva acestor decizii pronunțate în aceeași zi în termeni similari [5].

1 Limba originală: franceza.

2 T-347/19 și T-348/19, nepublicată, denumită în continuare „ordonanța atacată”, EU:T:2020:303.

3 A se vedea punctul 16 din prezentele concluzii.

4 Denumită în continuare „Decizia nr. 14/2018”.

5 Pe lângă acest recurs, se soluționează în același timp recursul formulat de 20 de foști deputați europeni sau succesori în drepturi [cauza Tognoli și alții/Parlamentul (C-431/20 P)]. Alte recursuri sunt pendinte în cauzele Coppo Gavazzi și alții/Parlamentul (C-725/20 P) și Santini și alții/Parlamentul (C-198/21 P) referitoare la note identice din datele de 11 aprilie 2019 sau 8 mai 2019. Acestea au fost formulate împotriva Hotărârii din 15 octombrie 2020, Coppo Gavazzi și alții/Parlamentul (T-389/19-T-394/19, T-397/19, T-398/19, T-403/19, T-404/19, T-406/19, T-407/19, T-409/19-T-414/19, T-416/19-T-418/19, T-420/19-T-422/19, T-425/19-T-427/19, T-429/19-T-432/19, T-435/19, T-436/19, T-438/19-T-442/19, T-444/19-T-446/19, T-448/19, T-450/19-T-454/19, T-463/19 și T-465/19, EU:T:2020:494), precum și, respectiv, împotriva Hotărârii din 10 februarie 2021, Santini și alții/Parlamentul (T-345/19, T-346/19, T-364/19-T-366/19, T-372/19-T-375/19 și T-385/19, nepublicată, EU:T:2021:78). Faza scrisă a acestor proceduri este în curs.

3. Curtea trebuie astfel să se pronunțe cu privire la condițiile în care pot fi exercitate căi de atac împotriva deciziilor Parlamentului în materie de revizuire a pensiilor deputaților europeni, adoptate în cadrul unei proceduri administrative care nu face obiectul unei reglementări speciale.

4. Principalele reflecții care rezultă din acest recurs și din recursul formulat în cauza C-431/20 P, pe care Curtea a decis să le examineze împreună, vor privi noțiunea de „act atacabil” în sensul articolului 263 TFUE[6].

II. Cadrul juridic

A. Regulamentul de procedură al Tribunalului

5. Articolul 56 a alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului[7] prevede:

„Fără a aduce atingere cazurilor vizate la articolul 57 alineatul (2), la articolul 72 alineatul (4), la articolul 80 alineatul (1), la articolul 105 alineatele (1) și (2), la articolul 147 alineatul (6), la articolul 148 alineatul (9) și la articolul 178 alineatele (2) și (3), orice act de procedură este depus și notificat prin e-Curia[8].”

6. Articolul 60 din acest regulament prevede:

„Termenele procedurale se prelungesc pentru considerente de distanță, în mod invariabil, cu 10 zile.”

7. Articolul 81 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„În termen de două luni de la notificarea cererii introductive, pârâtul depune un memoriu în apărare. […]”

8. Articolul 86 alineatul (1) din același regulament are următorul cuprins:

„Atunci când un act, a cărui anulare este solicitată, este înlocuit sau modificat printr-un alt act având același obiect, reclamantul poate, înainte de închiderea fazei orale a procedurii sau înainte de decizia Tribunalului de a se pronunța fără parcurgerea fazei orale a procedurii, să își adapteze cererea introductivă pentru a ține cont de acest element nou.”

9. Articolul 130 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului are următorul cuprins:

„Cererea prin care pârâtul solicită Tribunalului să se pronunțe asupra inadmisibilității sau asupra necompetenței fără a intra în dezbaterea fondului se formulează prin înscris separat în termenul prevăzut la articolul 81.”

6 Această noțiune face obiectul celui de al doilea motiv al prezentului recurs și al primului motiv de recurs în cauza C-431/20 P. Analiza noastră în aceste două cauze va fi prezentată în termeni identici.

7 Disponibil la următoarea adresă internet: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-11/tra-doc-ro-div-t-0000-2018-201810296-05_02.pdf

8 Potrivit articolului 1 alineatul (2) litera (k) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, „termenul «e-Curia» desemnează aplicația informatică a Curții de Justiție a Uniunii Europene care permite depunerea și notificarea actelor de procedură pe cale electronică”.

B. Decizia e-Curia

10. Articolul 6 din Decizia Tribunalului din 11 iulie 2018 referitoare la depunerea și la notificarea de acte de procedură prin intermediul aplicației e-Curia [9] prevede:

„Actele de procedură, inclusiv hotărârile și ordonanțele, sunt notificate prin e-Curia titularilor unui cont de acces în cauzele care îi privesc.

Destinatarii notificărilor prevăzute la paragraful precedent sunt înștiințați, prin e-mail, în legătură cu orice notificare care le este adresată prin e-Curia.

Actul de procedură este notificat în momentul în care destinatarul (reprezentant sau asistent) solicită accesul la acest act. În lipsa unei cereri de acces, se consideră că actul a fost notificat la expirarea celei de a șaptea zile care urmează celei a trimiterii e-mailului de înștiințare.

[…]”

III. Istoricul litigiului

11. Istoricul litigiului figurează la punctele 1-9 din ordonanța atacată și poate fi rezumat după cum urmează.

12. Recurentul este un fost membru al Parlamentului, ales în Italia. El beneficiază, în acest temei, de o pensie pentru limită de vârstă acordată în temeiul normelor privind cheltuielile și indemnizațiile deputaților în Parlament.

13. La 12 iulie 2018, Oficiul președinției Camerei Deputaților a decis, prin Decizia nr. 14/2018, să recalculeze, potrivit sistemului de contribuție, cuantumul pensiilor foștilor membri ai acestei camere referitoare la anii de mandat efectuați până la 31 decembrie 2011 [10]. În acest temei, cuantumul pensiilor plătite unui anumit număr de deputați italieni a fost redus începând de la 1 ianuarie 2019.

14. Parlamentul l-a informat pe recurent, printr-un comentariu adăugat pe fișa sa de pensie pentru luna ianuarie 2019, că valoarea pensiei sale ar putea fi revizuită în executarea Deciziei nr. 14/2018 și că această revizuire ar putea conduce eventual la o recuperare a sumelor plătite în mod nejustificat.

15. Printr-o notă nedatată a șefului unității „Remunerație și drepturi sociale ale deputaților” din cadrul DG Finanțe a Parlamentului, anexată la fișa de pensie din luna februarie 2019, recurentul a fost înștiințat că:

– serviciul juridic al Parlamentului a confirmat aplicabilitatea automată a Deciziei nr. 14/2018 în ceea ce privește situația sa;

[9] JO 2018, L 240, p. 72, denumită în continuare „Decizia e-Curia”.

[10] La punctul 3 din ordonanța atacată se precizează că examinarea legalității Deciziei nr. 14/2018 este pendinte în fața Consiglio di giurisdizione della Camera dei deputati (Consiliul de jurisdicție al Camerei Deputaților, Italia).

– de îndată ce Parlamentul primește informațiile necesare din partea Camera dei deputati (Camera Deputaților, Italia), acesta îi va notifica noua stabilire a dreptului său de pensie și va efectua recuperarea eventualei diferențe pe parcursul următoarelor douăsprezece luni și

– stabilirea definitivă a dreptului său de pensie va fi adoptată printr-un act formal împotriva căruia va fi posibilă introducerea unei plângeri în temeiul articolului 72 din Decizia Biroului Parlamentului European din 19 mai și din 9 iulie 2008 privind normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European [11] sau a unei acțiuni în anulare în temeiul articolului 263 TFUE.

16. Printr-o notă din 11 aprilie 2019 [12], acest șef de unitate l-a informat pe recurent că, după cum îl anunțase în nota sa din luna februarie 2019:

– cuantumul pensiei sale va fi adaptat până la concurența reducerii pensiilor similare plătite în Italia foștilor deputați naționali în temeiul Deciziei nr. 14/2018, începând din luna aprilie 2019, cu efect retroactiv de la 1 ianuarie 2019, în temeiul proiectului de stabilire a noului drept de pensie transmis în anexa la nota în litigiu, și

– un termen de 30 de zile, care curgea de la primirea acestei note, îi era acordat pentru a-și prezenta observațiile scrise și, în lipsa unor astfel de observații, efectele notei menționate urmau să fie considerate definitive și să implice, printre altele, restituirea sumelor primite în mod necuvenit pentru lunile ianuarie-martie 2019.

17. Printr-un e-mail din 22 mai 2019, recurentul a transmis observațiile sale serviciului competent al Parlamentului. Printr-un e-mail din aceeași zi, Parlamentul a confirmat primirea acestor observații și a indicat recurentului că i se va da un răspuns după examinarea argumentelor sale.

18. Printr-o scrisoare din 8 iulie 2019, respectiv ulterior introducerii acțiunii în primă instanță, șeful unității „Remunerație și drepturi sociale ale deputaților” din cadrul DG Finanțe a Parlamentului a indicat recurentului că observațiile sale nu conțineau elemente de natură să justifice o revizuire a poziției Parlamentului, astfel cum a fost exprimată în nota în litigiu, și că, în consecință, dreptul de pensie, precum și planul de recuperare a plății nedatorate, astfel cum au fost recalculate și comunicate în anexa la nota menționată, au rămas definitive la data notificării acestei decizii.

IV. Procedura în fața Tribunalului și ordonanța atacată

19. Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 10 iunie 2019, recurentul a formulat o acțiune având ca obiect anularea notei în litigiu. La 29 august 2019, Parlamentul a invocat, prin înscris separat, inadmisibilitatea acestei acțiuni.

20. La 6 septembrie 2019, recurentul a depus un memoriu în adaptarea cererii introductive și, la 10 octombrie 2019, observațiile sale cu privire la această excepție de inadmisibilitate.

21. La 9 octombrie 2019, Parlamentul a depus observații cu privire la memoriul în adaptare depus de recurent.

[11] JO 2009, C 159, p. 1.

[12] Denumită în continuare „nota în litigiu”.

22. Prin ordonanța atacată, adoptată în temeiul articolului 126 din Regulamentul său de procedură, Tribunalul a respins acțiunea introdusă de recurent ca vădit inadmisibilă.

23. În primul rând, în ceea ce privește cererea de anulare a notei în litigiu, Tribunalul a decis, mai întâi, că excepția de inadmisibilitate fusese formulată de Parlament în termenele prevăzute, din moment ce acestea trebuie calculate ținând seama de un termen invariabil pentru considerente de distanță de 10 zile, aplicabil chiar dacă actul în cauză este depus prin intermediul e-Curia [13].

24. În continuare, Tribunalul a statuat că nota în litigiu nu constituia un act care lezează [14]. După ce a arătat că faptul că noul mod de calcul al pensiilor era aplicabil începând din luna aprilie 2019 nu era suficient în sine pentru a stabili că Parlamentul luase o poziție definitivă cu privire la cuantumul pensiilor [15], Tribunalul a dedus din modul de redactare a notei în litigiu și din posibilitatea oferită recurentului de a formula observații, care era amintită în aceasta și pe care el a exercitat-o [16], că răspunsul Parlamentului adresat recurentului constituia decizia definitivă a acestei instituții și, prin urmare, nu putea fi considerat un act pur confirmativ al notei în litigiu [17].

25. În sfârșit, Tribunalul a considerat că aprecierea sa cu privire la inadmisibilitatea cererii de anulare a notei în litigiu nu este de natură să aducă atingere dreptului la protecție jurisdicțională efectivă sau să permită Parlamentului să se sustragă controlului Tribunalului [18].

26. În al doilea rând, Tribunalul a statuat că memoriul în adaptare depus de recurent era vădit inadmisibil pentru motivul că o parte nu își poate adapta concluziile și motivele în cazul în care acțiunea sa inițială nu este ea însăși admisibilă la data introducerii sale [19].

27. În al treilea rând, Tribunalul a respins ca vădit inadmisibilă cererea recurentului având ca obiect obligarea Parlamentului la plata sumelor pe care le-a reținut în mod nejustificat pentru motivul că, potrivit unei jurisprudențe constante, acesta nu poate adresa somații instituțiilor Uniunii [20].

V. Concluziile părților

28. Recurentul solicită Curții:

– anularea ordonanței atacate;

– în consecință, anularea notei în litigiu și a notei din 8 iulie 2019;

– în caz contrar, trimiterea cauzei spre rejudecare la Tribunal și

– obligarea Parlamentului la plata cheltuielilor de judecată aferente celor două proceduri.

13 A se vedea punctele 40-44 din ordonanța atacată.

14 A se vedea punctul 53 din ordonanța atacată.

15 A se vedea punctul 47 ultima teză din ordonanța atacată.

16 A se vedea punctele 48 și 49 din ordonanța atacată.

17 A se vedea punctele 52 și 56 din ordonanța atacată.

18 A se vedea punctele 57 și 58 din ordonanța atacată.

19 A se vedea punctele 62 și 63 din ordonanța atacată.

20 A se vedea punctele 66 și 67 din ordonanța atacată.

29. Parlamentul solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată aferente recursului.

VI. Cu privire la recurs

30. În susținerea recursului său, recurentul invocă trei motive, întemeiate pe caracterul tardiv al excepției de inadmisibilitate a acțiunii sale, invocată de Parlament, pe caracterul atacabil al notei în litigiu și, respectiv, pe admisibilitatea cererii de anulare formulate în memoriul în adaptare. În plus, acesta reiterează motivele invocate în primă instanță.

A. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe caracterul tardiv al excepției de inadmisibilitate invocate de Parlament

1. Argumentația părților

31. Recurentul susține că Tribunalul a încălcat articolul 60, articolul 81 alineatul (1) și articolul 130 alineatul (1) din Regulamentul său de procedură, precum și articolul 6 din Decizia e-Curia prin faptul că a considerat că excepția de inadmisibilitate invocată de Parlament a fost depusă în mod legal prin înscris separat la 29 august 2019, deși termenul expira la 25 august 2019.

32. El arată că prelungirea termenelor procedurale prevăzută la articolul 60 din acest regulament se aplică numai cazurilor în care este necesar să se recurgă la transmiterea prin poștă și că, în consecință, aceasta nu se aplică în cazul depunerii și notificării actelor de procedură în cadrul sistemului e-Curia, care garantează caracterul imediat al schimburilor dematerializate, astfel cum precizează preambulul Deciziei e-Curia.

33. Parlamentul consideră, pe de o parte, că motivul este în parte inadmisibil, întrucât recurentul nu explică de ce Tribunalul ar fi încălcat articolul 6 din Decizia e-Curia, și, pe de altă parte, că acesta este în rest nefondat, deoarece se întemeiază pe o interpretare vădit eronată a articolului 60 din regulamentul menționat, care se aplică pentru orice depunere de acte prin aplicația e-Curia, care trebuie utilizată în acest scop, astfel cum prevede articolul 56 a alineatul (1) din același regulament.

2. Apreciere

34. Utilizarea aplicației e-Curia, prevăzută la articolul 56 a din Regulamentul de procedură al Tribunalului, a devenit obligatorie pentru depunerile și notificările actelor de procedură în cadrul procedurilor în fața Tribunalului, având în vedere beneficiile rezultate din caracterul imediat al schimburilor dematerializate oferit de această aplicație, astfel cum precizează considerentul (3) al Deciziei e-Curia.

35. Totuși, norma prevăzută la articolul 60 din acest regulament, care prevede o prelungire a termenelor procedurale pentru considerente de distanță cu 10 zile, fără nicio precizare cu privire la modalitățile de depunere a actelor de procedură, nu a fost modificată.

36. Un astfel de termen pentru considerente de distanță este de asemenea prevăzut la articolul 51 din regulamentul menționat. Pentru calcularea termenelor de recurs, Curtea ține de asemenea seama de acesta, chiar și în cazul utilizării aplicației e-Curia [21].

37. În aceste condiții, considerăm că primul motiv de recurs este nefondat.

B. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe caracterul atacabil al notei în litigiu

1. Argumentația părților

38. În susținerea acestui motiv, întemeiat pe articolul 263 TFUE, pe articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și pe principiul efectivității protecției jurisdicționale, recurentul arată că:

– nota în litigiu nu constituie un simplu act pregătitor pentru motivul că a avut efecte juridice obligatorii, și anume reducerea imediată a pensiei sale, fără posibilitatea ca prezentarea de observații în termenul acordat de la primirea acestei note să aibă vreun efect;

– la data introducerii acțiunii sale, Parlamentul nu răspunsese încă la observațiile sale și recurentul a sesizat Tribunalul în termenul prevăzut la articolul 263 TFUE pentru a evita să fie decăzut din drepturi și

– teza potrivit căreia prezentarea de observații în vederea reexaminării notei în litigiu ar fi implicat imposibilitatea de a formula o acțiune împotriva acesteia ar fi contrară efectivității protecției jurisdicționale și ar permite Parlamentului să evite orice control jurisdicțional prin faptul de a nu răspunde la observații sau de a formula un răspuns confirmativ.

39. Parlamentul susține că:

– revizuirea cuantumului pensiei avea un caracter provizoriu și ar fi putut fi modificată ținând seama de observațiile scrise formulate de recurent;

– pentru motivele reținute de Tribunal la punctele 48 și 49 din ordonanța atacată, nu exista nicio îndoială cu privire la acest caracter provizoriu, care reieșea de asemenea din e-mailul adresat recurentului, în care acesta a fost informat că va fi dat un răspuns la observațiile sale;

– după ce a examinat aceste observații, Parlamentul a adoptat o decizie definitivă și

– o acțiune formulată împotriva acesteia ar fi fost de natură să asigure o protecție jurisdicțională suficientă.

40. În ceea ce privește argumentul recurentului referitor la riscul de a se aduce atingere competenței de control al actelor sale de către Tribunal, Parlamentul face trimitere la punctul 58 din ordonanța atacată.

[21] A se vedea Ordonanța din 11 iunie 2020, GMPO/Comisia (C-575/19 P, nepublicată, EU:C:2020:448, punctul 31), precum și Ordonanța din 5 mai 2021, Comprojecto-Projectos e Construções și alții/BCE și Banco de Portugal (C-450/20 P, nepublicată, EU:C:2021:356, punctele 11 și 12).

2. Apreciere

41. Prin intermediul acestui al doilea motiv, recurentul critică în esență aprecierea de către Tribunal a criteriului efectului juridic care permite inițierea căii de atac prevăzute la articolul 263 TFUE, având în vedere jurisprudența Curții.

42. Prin urmare, trebuie amintit că sunt considerate „acte atacabile”, în sensul acestui articol, orice dispoziții adoptate de instituții, indiferent de forma acestora, care urmăresc să producă efecte juridice obligatorii de natură să afecteze interesele persoanei fizice sau juridice reclamante, modificând în mod distinct situația juridică a acesteia [22].

43. În schimb, nu intră în sfera controlului jurisdicțional prevăzut la articolul 263 TFUE actele care nu produc efecte juridice obligatorii, precum actele preparatorii și actele de pură executare, simplele recomandări și avizele, precum și, în principiu, instrucțiunile de ordin intern [23].

44. Pentru a stabili dacă actul atacat produce astfel de efecte, este necesar să se examineze esența acestui act, precum și intenția autorului său [24] și să se evalueze aceste efecte în lumina unor criterii obiective, precum conținutul actului menționat, având în vedere, dacă este cazul, contextul adoptării sale, precum și competențele instituției care este emitentul acestuia [25].

45. Astfel, măsurile intermediare al căror obiectiv este pregătirea deciziei finale nu constituie, în principiu, acte care pot face obiectul unei acțiuni în anulare. Aceasta este situația în cazul în care actele respective exprimă o opinie provizorie a instituției [26].

46. Actele intermediare nu pot face obiectul unei acțiuni nici în cazul în care se stabilește că nelegalitatea acestora va putea fi invocată în susținerea unei acțiuni îndreptate împotriva deciziei finale în elaborarea căreia constituie o etapă pregătitoare. În astfel de condiții, acțiunea introdusă împotriva deciziei prin care se pune capăt procedurii va asigura o protecție jurisdicțională suficientă [27].

47. Pe de altă parte, decizia în litigiu poate face obiectul unei acțiuni în anulare numai dacă, chiar fără a modifica termenii dispozitivului deciziei precedente, modificarea anumitor motive ale acesteia a schimbat esența a ceea ce s-a decis în dispozitivul său, afectând interesele reclamanților în sensul jurisprudenței referitoare la articolul 263 TFUE. În caz contrar, este vorba despre un act confirmativ care nu este atacabil în sensul acestui articol.

22 A se vedea Hotărârea din 25 februarie 2021, VodafoneZiggo Group/Comisia (C-689/19 P, EU:C:2021:142, punctul 48 și jurisprudența citată), precum și Hotărârea din 22 aprilie 2021, thyssenkrupp Electrical Steel și thyssenkrupp Electrical Steel Ugo/Comisia (C-572/18 P, EU:C:2021:317, punctul 46 și jurisprudența citată).

23 A se vedea Hotărârea din 22 aprilie 2021, thyssenkrupp Electrical Steel și thyssenkrupp Electrical Steel Ugo/Comisia (C-572/18 P, EU:C:2021:317, punctul 47 și jurisprudența citată).

24 Cu privire la lipsa de relevanță a anumitor cerințe de formă, a se vedea Hotărârea din 17 iulie 2008, Athinaïki Techniki/Comisia (C-521/06 P, EU:C:2008:422, punctele 42-45).

25 A se vedea Hotărârea din 22 aprilie 2021, thyssenkrupp Electrical Steel și thyssenkrupp Electrical Steel Ugo/Comisia (C-572/18 P, EU:C:2021:317, punctul 48 și jurisprudența citată).

26 A se vedea Hotărârea din 13 octombrie 2011, Deutsche Post și Germania/Comisia (C-463/10 P și C-475/10 P, EU:C:2011:656, punctul 50, precum și jurisprudența citată).

27 A se vedea Hotărârea din 13 octombrie 2011, Deutsche Post și Germania/Comisia (C-463/10 P și C-475/10 P, EU:C:2011:656, punctul 53 și jurisprudența citată), precum și Hotărârea din 22 aprilie 2021, thyssenkrupp Electrical Steel și thyssenkrupp Electrical Steel Ugo/Comisia (C-572/18 P, EU:C:2021:317, punctul 50 și jurisprudența citată).

48. În speță, în temeiul jurisprudenței care corespunde celei amintite la punctele 42 și 45 din aceste concluzii [28], Tribunalul a subliniat elementele deduse din conținutul notei în litigiu, și anume termenul „proiect” utilizat și precizarea că revizuirea drepturilor de pensie, precum și recuperarea sumelor primite în mod necuvenit pentru lunile ianuarie-martie 2019 nu ar rămâne definitive decât la expirarea unui termen de 30 de zile, în care puteau fi formulate observații. Tribunalul a considerat că exercitarea acestei posibilități de către recurent nu a permis ca proiectul de stabilire a noilor drepturi de pensie să dobândească un caracter definitiv și că, prin urmare, scrisoarea ulterioară observațiilor recurentului constituie decizia definitivă a Parlamentului.

49. În plus, Tribunalul a statuat că această scrisoare nu este un act pur confirmativ, întrucât nota în litigiu nu avea caracter definitiv, și că, în această privință, lipsa unei precizări în nota menționată cu privire la termenul de răspuns din partea Parlamentului este lipsită de relevanță.

50. În cadrul celui de al doilea motiv de recurs, recurentul nu contestă constatările Tribunalului cu privire la conținutul notei în litigiu și la contextul emiterii acesteia. Recurentul apreciază că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în cadrul aprecierii caracterului atacabil al notei menționate, prin faptul că a susținut că aceasta a avut ca efect reducerea imediată a cuantumului pensiei sale.

51. Din cuprinsul punctelor 5, 6 și 47 din ordonanța atacată rezultă că Tribunalul a constatat că nota în litigiu a fost emisă de Parlament, învestit cu competență decizională, și că Parlamentul are obligația de a revizui cuantumul pensiilor plătite tocmai în conformitate cu sistemul de stabilire a cuantumului pensiilor deputaților europeni. Potrivit constatărilor Tribunalului, în acest context, practica DG Finanțe a acestei instituții a constat în informarea recurentului, în luna februarie 2019, cu privire la revizuirea viitoare a cuantumului pensiei sale care rezulta din aplicabilitatea automată a Deciziei nr. 14/2018, apoi, două luni mai târziu, prin nota respectivă, cu privire la punerea efectivă în aplicare a acesteia, precum și cu privire la posibilitatea de a formula observații în termen de 30 de zile de la transmiterea notei menționate.

52. În consecință, se poate deduce de aici că Parlamentul a adoptat în mod neechivoc o măsură care produce efecte juridice care afectează interesele recurentului și care este obligatorie pentru acesta.

53. Pentru a considera că nota în litigiu nu constituie o decizie, Tribunalul a reținut existența posibilității de a formula observații în urma notei menționate și a constatat că aceasta fusese exercitată, că observațiile recurentului fuseseră examinate și că sumele plătite în mod nejustificat începând din luna ianuarie 2019 nu fuseseră recuperate.

54. Procedând astfel, Tribunalul nu a luat în considerare următoarele elemente care rezultă din constatările sale:

– lipsa suspendării efectelor obligatorii ale notei în litigiu, care afectează interesele recurentului în cazul primirii de observații, și

– certitudinea că Parlamentul nu ar putea reveni asupra deciziei sale, în principiu, întrucât aceasta este în mod obligatoriu legată de Decizia nr. 14/2018.

[28] A se vedea punctele 46 și 47 din ordonanța atacată.

55. Rezultă că, în aceste împrejurări speciale foarte diferite de cele care au dat naștere jurisprudenței citate de Tribunal la punctul 46 din ordonanța atacată, nota în litigiu nu poate fi considerată, spre deosebire de cea adresată în luna februarie 2019, drept o simplă scrisoare de informare care ar fi fost adresată recurentului pentru a-i cunoaște punctul de vedere și pentru ca Parlamentul să fie lămurit cât mai complet posibil înainte de a adopta o decizie sau, cu alte cuvinte, o etapă necesară înainte de restrângerea drepturilor recurentului.

56. În aceste condiții, nota în litigiu ar putea fi considerată o luare de poziție preliminară sau pregătitoare numai dacă Parlamentul ar fi arătat în mod clar că decizia sa de a reduce pensiile ca urmare a Deciziei nr. 14/2018 ar produce efecte concrete doar sub rezerva inexistenței unor observații ale persoanei interesate sau la expirarea unui anumit termen pentru formularea unor astfel de observații, ceea ce nu a fost cazul în speță.

57. În această privință, este inoperantă constatarea faptului că Parlamentul nu a făcut ca reducerea cuantumului pensiei, efectivă începând din luna aprilie 2019, să își producă integral efectele prin nerecuperarea sumelor plătite în mod nejustificat între lunile ianuarie și martie 2019. Astfel, aceasta nu este de natură să modifice calificarea notei în litigiu întemeiate pe revizuirea automată a cuantumului pensiei scadente și a pensiilor viitoare, întrucât condițiile materiale ale restituirii plății nedatorate sunt legate și de Decizia nr. 14/2018.

58. Caracterul atacabil al notei în litigiu este confirmat de constatarea, care rezultă din cuprinsul punctului 52 din ordonanța atacată, a faptului că, în această procedură de revizuire a pensiilor, nu este adoptată nicio altă decizie la expirarea termenului de 30 de zile acordat creditorului pensiei pentru a formula observații sau în cazul respingerii acestora. Astfel, în lipsa unei proceduri de reexaminare care să conducă la o decizie cu o motivare detaliată ca răspuns la observațiile creditorilor pensiei, legalitatea actului care a avut ca efect modificarea cuantumului acesteia va fi apreciată la finalul termenului menționat, în funcție de informațiile de care Parlamentul putea dispune la momentul în care a informat creditorul.

59. De asemenea, în împrejurări precum cele din prezentul litigiu, Parlamentul nu poate pretinde în mod util că recurentul, care, după ce a primit nota în litigiu, a formulat observații, ar fi trebuit să aștepte ca instituția menționată să îi opună confirmarea reducerii cuantumului pensiei sale pentru ca acest răspuns la observațiile sale să poată fi considerat un act definitiv și, așadar, atacabil. Astfel, succesul unui asemenea demers din partea recurentului era extrem de improbabil în ceea ce privește principiul reducerii cuantumului pensiilor, care depindea de Decizia nr. 14/2018, potrivit informațiilor care fuseseră reiterate de Parlament, expunându-l pe recurent riscului ca răspunsul său să fie considerat, în lipsa unor elemente noi, un act confirmativ care nu putea fi supus căilor de atac [29].

60. Analiza de mai sus este susținută de jurisprudența referitoare la definiția unui act care lezează în materia contenciosului funcției publice în cazul contestării efectelor pecuniare ale unei decizii. Astfel, dintr-o fișă lunară de remunerație poate reieși existența unei decizii [30]. Atunci când această fișă de remunerație materializează, pentru prima dată, punerea în aplicare a unui nou act cu aplicabilitate generală privind stabilirea unor drepturi pecuniare, ea exprimă în mod necesar, în privința destinatarului său, adoptarea unei decizii administrative cu caracter individual care produce efecte juridice obligatorii de natură să afecteze în mod direct și imediat interesele

[29] A se vedea punctul 47 din prezentele concluzii.

[30] A se vedea Hotărârea din 15 iunie 1976, Wack/Comisia (1/76, EU:C:1976:91, punctul 5).

funcționarului în cauză. În schimb, fișele de remunerație următoare, la rândul lor, se limitează să reflecte continuarea în timp a efectelor acestei decizii administrative cu aplicabilitate individuală inițiale și ar putea fi calificate drept decizii administrative cu caracter individual confirmative [31].

61. În plus, ar putea fi amintită jurisprudența constantă potrivit căreia, în cazul în care un candidat la un concurs solicită reexaminarea unei decizii adoptate de o comisie de evaluare, actul care îl lezează este reprezentat tocmai de decizia luată de această comisie după reexaminarea situației candidatului, întrucât decizia luată după reexaminare se substituie astfel deciziei inițiale a comisiei de evaluare [32].

62. În sfârșit, întrucât, în opinia noastră, caracterul atacabil al notei în litigiu, în sensul articolului 263 TFUE, rezultă în esență din succesiunea informațiilor furnizate recurentului și din materializarea unei decizii generale în condiții care fac incertă protecția jurisdicțională a acestuia, considerăm oportun să atragem atenția Curții asupra conținutului Hotărârii din 28 iunie 2018, Spliethoff's Bevrachtingskantoor/Comisia [33].

63. Prin anumite aspecte, împrejurările cauzei în care s-a pronunțat această hotărâre sunt susceptibile să se apropie de cele pe care se întemeiază al doilea motiv de recurs. Astfel, Curtea a arătat că recurentul primise un e-mail pe care îl putea considera ca reprezentând notificarea respingerii propunerii sale de către Comisia Europeană [34] și că el nu cunoștea existența deciziei definitive adoptate de aceasta ulterior datei introducerii acțiunii sale. Spre deosebire de Tribunal, care reținuse, pentru a declara inadmisibilă această acțiune, că ea era îndreptată împotriva unui e-mail al cărui autor nu era Comisia și că actul atacat avea doar un caracter provizoriu [35], Curtea a dedus din constatările Tribunalului că acesta ar fi trebuit, ținând seama de împrejurările specifice ale speței și pentru a garanta recurentului o protecție jurisdicțională efectivă, să recunoască faptul că obiectul acțiunii îndreptate împotriva Comisiei [36] era anularea deciziei definitive.

64. Astfel, în hotărârea menționată, Curtea nu s-a pronunțat cu privire la caracterul provizoriu al actului în litigiu, ci cu privire la faptul că recurentul se afla în imposibilitatea de a identifica decizia de punere în aplicare a Comisiei care constituia actul definitiv, având în vedere procedura pusă în aplicare, luând de asemenea în considerare faptul că e-mailul în litigiu conținea informații privind căile de atac disponibile și că acestea au fost exercitate fără ca decizia de punere în aplicare să fie cunoscută [37]. În acest sens, aceeași hotărâre merită o atenție deosebită datorită faptului că ilustrează consecințele procedurale care trebuie deduse în caz de incertitudine cu privire la

[31] A se vedea Hotărârea din 12 decembrie 2019, Tàpias/Consiliul (T-527/16, EU:T:2019:856, punctul 37), și Hotărârea din 5 decembrie 2012, Lebedef și alții/Comisia (F-110/11, EU:F:2012:174, punctele 36 și 37, precum și jurisprudența citată).

[32] A se vedea Hotărârea din 5 septembrie 2018, Villeneuve/Comisia (T-671/16, EU:T:2018:519, punctul 24).

[33] C-635/16 P, denumită în continuare „Hotărârea Spliethoff's Bevrachtingskantoor/Comisia", EU:C:2018:510.

[34] La punctul 66 din Hotărârea Spliethoff's Bevrachtingskantoor/Comisia, Curtea a arătat că „reiese din cuprinsul e-mailului din 17 iulie 2015, astfel cum figurează la punctul 21 din prezenta hotărâre, că [Agenția Executivă pentru Inovare și Rețele (INEA)] a *informat* în mod expres *[societatea Spliethoff's Bevrachtingskantoor BV] cu privire la faptul că «propunerea sa nu [fusese] reținută»*. Desigur, INEA a precizat că procedura având ca obiect adoptarea deciziei Comisiei privind selecția proiectelor și acordarea asistenței financiare *era încă în curs*. Totuși, aceasta a adăugat că, *«în situația puțin probabilă în care adoptarea acestei decizii va conduce la modificări referitoare la propunerea dumneavoastră, veți primi o informare separată prin e-mail»*. Or, [această societate] nu a primit ulterior niciun alt e-mail din partea INEA sau a Comisiei în această privință". Sublinierea noastră.

[35] A se vedea Hotărârea Spliethoff's Bevrachtingskantoor/Comisia (punctele 31, 34 și 65).

[36] A se vedea Hotărârea Spliethoff's Bevrachtingskantoor/Comisia (punctul 71).

[37] A se vedea Hotărârea Spliethoff's Bevrachtingskantoor/Comisia (punctele 66-70).

natura și la domeniul de aplicare al actelor în ceea ce privește efectele lor juridice ca urmare a modului lor de redactare și a contextului lor[38]. Prin urmare, cu titlu subsidiar, propunem Curții să rețină o motivație similară.

65. Din ansamblul acestor considerații deducem că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a respins ca vădit inadmisibilă acțiunea în anularea notei în litigiu introduse de recurent pentru motivul că aceasta nu constituie un act atacabil care poate face obiectul unei astfel de căi de atac în temeiul articolului 263 TFUE.

66. În consecință, propunem Curții să statueze că al doilea motiv de recurs este fondat și, prin urmare, să anuleze ordonanța atacată fără a fi necesar să se examineze al treilea motiv de recurs, care este subsidiar.

67. Totuși, în ipoteza în care Curtea ar decide să respingă al doilea motiv, vom completa analiza noastră cu privire la acest din urmă motiv.

C. Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe admisibilitatea cererii de anulare a notei din 8 iulie 2019 formulate în memoriul în adaptare, referitor la necesitatea de a converti acest memoriu în cerere introductivă

1. Argumentația părților

68. Recurentul critică, cu titlu subsidiar, punctele 62 și 63 din ordonanța atacată în măsura în care prin aceasta a fost declarată inadmisibilă cererea sa de anulare a notei în litigiu formulată în memoriul său în adaptare. El susține că, întrucât această cerere introductivă respectă condițiile prevăzute la articolul 76 din Regulamentul de procedură al Tribunalului și termenele de sesizare, acesta din urmă ar fi trebuit, cu respectarea principiului conservării actelor juridice, să transforme acțiunea și să califice memoriul menționat drept cerere introductivă în temeiul articolului 86 din acest regulament.

69. Recurentul precizează că principiul pe care îl invocă este prevăzut în dreptul italian, pus în aplicare de instanțele italiene și că considera că poate beneficia de acesta prin depunerea memoriului său în adaptare. Lipsa examinării pe fond a cererii sale l-a împiedicat să obțină protecția poziției sale juridice și, prin urmare, a constituit o încălcare a dreptului său la apărare.

70. Parlamentul consideră că Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat că inadmisibilitatea memoriului în adaptare era consecința inadmisibilității cererii de anulare a notei în litigiu. În subsidiar, Parlamentul arată că numai decizia adoptată după examinarea observațiilor recurentului putea face obiectul unei căi de atac. Acesta adaugă că nicio dispoziție din Regulamentul de procedură al Tribunalului sau niciun principiu general al dreptului Uniunii nu ar obliga Tribunalul să transforme în cerere introductivă memoriul în adaptare și că dreptul italian, precum și jurisprudența italiană nu pot fi invocate în mod util. Acesta susține de asemenea că nu se poate reproșa Tribunalului nicio încălcare a principiului protecției jurisdicționale efective, în condițiile în care recurentul putea introduce o acțiune în anulare împotriva deciziei de respingere a observațiilor sale referitoare la nota în litigiu.

[38] A se vedea în această privință Concluziile avocatei generale Kokott prezentate în cauza Spliethoff's Bevrachtingskantoor/Comisia (C-635/16 P, EU:C:2018:28, punctele 6 și 7). Avocata generală a precizat că recurentul a sesizat Tribunalul cu o altă acțiune în anularea deciziei de punere în aplicare a Comisiei, a cărei tardivitate a fost invocată de Comisie.

2. Apreciere

71. Întrucât, în susținerea celui de al treilea motiv de recurs, recurentul critică decizia Tribunalului deoarece acesta ar fi trebuit să efectueze o recalificare a cererii sale, la fel cum ar fi putut decide o instanță italiană, propunem Curții să statueze că motivul în discuție este vădit nefondat.

D. Cu privire la motivele și argumentele juridice formulate în cererea de anulare a notei în litigiu și a celei din 8 iulie 2019

72. Recurentul reiterează motivele pe care le-a invocat în susținerea cererii sale de anulare a notei în litigiu și a celei din 8 iulie 2019 deoarece Tribunalul nu a adoptat o decizie pe fond.

73. Parlamentul susține că aceste motive sunt inadmisibile, întrucât nu sunt îndreptate împotriva ordonanței atacate, și sunt inoperante, întrucât Tribunalul nu s-a pronunțat cu privire la fondul cererii introductive.

74. Astfel cum rezultă din cererile recurentului din cadrul recursului formulat, acesta solicită Curții să se pronunțe cu privire la cererea de anulare a notei în litigiu și a celei din 8 iulie 2019. Astfel, în cazul în care Curtea decide să pronunțe anularea ordonanței atacate, trebuie ridicată problema posibilității Curții de a soluționa fondul cauzei.

E. Cu privire la acțiunea în primă instanță

75. În conformitate cu articolul 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul în care anulează hotărârea Tribunalului, Curtea poate fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată, fie să trimită cauza Tribunalului pentru a se pronunța asupra acesteia.

76. În speță, Curtea nu este în măsură, în acest stadiu al procedurii, să se pronunțe cu privire la fondul acțiunii introduse de recurent în fața Tribunalului, din moment ce acesta s-a pronunțat numai cu privire la excepția de inadmisibilitate invocată de Parlament.

77. În schimb, Curtea dispune de elementele necesare pentru a se pronunța în mod definitiv cu privire la această excepție de inadmisibilitate [39].

78. Prin urmare, propunem Curții să statueze că excepția de inadmisibilitate menționată, întemeiată pe faptul că nota în litigiu nu poate face obiectul unei acțiuni în anulare, trebuie respinsă.

79. În consecință, cauza trebuie trimisă Tribunalului pentru ca acesta să examineze acțiunea recurentului având ca obiect anularea notei în litigiu.

[39] A se vedea Hotărârea din 9 iulie 2009, 3F/Comisia (C-319/07 P, EU:C:2009:435, punctul 98), și Hotărârea din 13 octombrie 2011, Deutsche Post și Germania/Comisia (C-463/10 P și C-475/10 P, EU:C:2011:656, punctul 78). A se vedea de asemenea Hotărârea din 28 februarie 2019, Consiliul/Growth Energy și Renewable Fuels Association (C-465/16 P, EU:C:2019:155, punctul 128).

VII. Cu privire la cheltuielile de judecată

80. Trimiterea cauzei spre rejudecare la Tribunal justifică soluționarea odată cu fondul a cererii privind cheltuielile de judecată aferente procedurii de recurs în fața Curții.

VIII. Concluzie

81. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții:

– să anuleze Ordonanța Tribunalului Uniunii Europene din 3 iulie 2020, Falqui și Poggiolini/Parlamentul (T-347/19 și T-348/19, nepublicată, EU:T:2020:303), în măsura în care privește acțiunea domnului Danilo Poggiolini;

– să respingă excepția de inadmisibilitate a acțiunii domnului Poggiolini invocată de Parlamentul European în fața Tribunalului;

– să trimită cauza Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe cu privire la concluziile domnului Poggiolini având ca obiect anularea notei din 11 aprilie 2019 întocmite de șeful Unității „Remunerație și drepturi sociale ale deputaților” din cadrul Direcției Generale (DG) Finanțe a Parlamentului European privind adaptarea cuantumului pensiei de care acesta beneficiază ca urmare a intrării în vigoare, la 1 ianuarie 2019, a Deciziei nr. 14/2018 a Ufficio di Presidenza della Camera dei deputati (Oficiul președinției Camerei Deputaților, Italia);

– să dispună soluționarea odată cu fondul a cererii privind cheltuielile de judecată.